

VYŠŠÍ FORMA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ - BIOLOGICKO – DYNAMICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

V důsledku 1. světové války došlo v Evropě ke zhroucení starého uspořádání světa. Ve všech oblastech hledali lidé nové perspektivy pro budoucnost. Mnoho lidí cítilo, že materialismus, který se v 19. století etabloval jako světový názor ovládající celou civilizaci, by lidstvo uvrhl do sociálního a Země do ekologického chaosu.

Přemýšliví a vnímaví lidé si už v době po 1. světové válce dělali starosti o budoucnost zemědělství. Na Rudolfa Steinera se obrátili s otázkami, které je možno shrnout do 5 základních okruhů problémů.

Jako představitele oněch tázajících se uveďme si zde následující průkopníky:

1. Zemědělec Ernst Stegemann vycházel z pozorování toho, že dochází ke zkracování životnosti jednotlivých odrůd kulturních rostlin a ke snižování kvality výživy. Jeho otázka se týkala hlubších vhladů do souvislostí pěstování a šlechtění rostlin.

2. Veterinář dr. Josef Werr konstatoval postupný pokles plodnosti hospodářských zvířat a také oslabování jejich konstitute. Zeptal se na rozšířené chápání krmení, zdraví a šlechtění hospodářských zvířat.

3. Chemik dr. Streicher spatřoval nebezpečí v minerálním hnojení, zejména v hnojení dusíkem a ptal se na komplexnější nazírání hnojení, které by oživovalo půdu.

4. Bioložka dr. Lili Kolisková a chemik dr. E. Pfeiffer kladli otázky týkající se formujících sil života, účinnosti vysoce zředěných látek (homeopatické potence), kosmických rytmů a metod jejich prokazatelnosti.

5. Tehdejší statkář v Kobilicích Karel hrabě Keyserlingk se velmi intenzivně angažoval v hnutí pro sociální trojčlennost, uvedeném v život Rudolfem Steinerem, a jeho otázka se týkala sociální obnovy v zemědělství.

Těchto pět základních otázek si dnes po více jak osmdesáti letech kladou lidé více než kdy dříve. Zemědělská věda tohoto století na odpověděla ve smyslu redukcionismu a s ohledem na industrializaci zemědělství. Tím ale bylo zemědělství cestou specializace, racionalizace a kapitalizace odcizeno vůči svým prapůvodním produkčním podmínkám. Přišlo o své lidi a tím i o svou sílu kulturního zdroje. Rudolf Steiner tento vývoj předvídal a uvedené otázky zodpověděl ve smyslu komplexního rozšíření zorného pole a vytvořil tím perspektivy, ukazující daleko do budoucnosti.

Označení **biologicko-dynamický** vzniklo v roce 1929. **Biologický** přitom reprezentuje ekologickou složku tohoto druhu zemědělství, respektování životních zákonitostí a trvalé udržitelnosti; **dynamický** označuje podporu silového působení na stupni oživené a oduševnělé přírody prostřednictvím speciálně zhotovovaných jemnohmotných hnojiv. Dnes velmi rozšířené ekologické zemědělství vzešlo z biodynamického zemědělství a jiných zdrojů v 50. a 60. letech tohoto století. Opírá se o prvně jmenovanou složku, pročež má veliký význam i mnohaletá rolnická zkušenost.

Těžištěm výzkumu jsou otázky zacházení s biologicko-dynamickými preparáty a jejich účinnosti, otázky souvislosti hnojení a výživné kvality

produktů, vývoj metod, jak kvalitu prokázat, zohledňování planetárních konstelací, otázky úrodnosti půdy, zdraví zvířat a - vzhledem k problematice genetických modifikací - speciálních pěstitelských opatření a selekčních kritérií pro zachování a zlepšení osiva a šlechtění místně adaptovaných odrůd. Základním motivem při utváření biologicko-dynamického podniku je princip organismu a individuality, jak se ve své úplné podobě nachází u člověka. Organismus je tím víc individuálním celkem, čím víc se mu v uzavřenosti jeho životních procesů podaří dát výraz jeho duševní a duchovní podstatě. V přírodě je tento princip přítomen ve svém zárodečném stavu v takzvaných biocenózách, v životních společenstvech. V ekologickém zemědělství se člověk snaží tuto přírodní předlohu přivést k optimálnímu stavu, v biologicko-dynamickém zemědělství pak pozvednout na vyšší stupeň (kulturní biotop). To se děje na základě co největší stanovištní rozmanitosti. Polní produkce, chov zvířat, pastevní a luční hospodářství, zahradnictví a ovocnictví, pěstování lesa a křovinatých pásů, remízků, ošetřování vodních toků a nádrží, to vše má tvořit jeden navzájem sladěný celek. Biodiverzita podniku se zakládá na vzájemně podpůrném vztahu všech těchto prvků. Je uměním biodynamického zemědělce, aby tyto prvky podle stanovištních podmínek takovým způsobem vzájemně propojil a sladil, že dosáhne trvalé úrodnosti půdy, výnosové jistoty, dobré kvality osiva i vyprodukovaných potravin a také zdraví zvířat. Šlechtění rostlin je primárně otázkou místně adaptovaných odrůd náležitého typu a otázkou selekce na základě cíleného hnojení a rytmických cyklů při pěstování. Ve šlechtění zvířat stojí v popředí selekce adaptovaných plemen hospodářských zvířat na základě vlastního podnikového krmiva a lidské péče při chovu.

Těžiště při utváření biologicko-dynamického podniku spočívá v zajištění vlastních statkových hnojiv. Můžeme rozlišovat tři úrovně těchto hnojiv a jejich působení. Prvním stupněm je zachování pozitivní tvorby humusu prostřednictvím zeleného hnojení, osevních postupů s vysokým zastoupením leguminóz a intenzivního kompostování. Tato hnojiva rostlinného původu způsobují obecné oživení a harmonizaci půdních procesů a rostlinného růstu. Druhým stupněm je hnůj hospodářských zvířat. Základem je zde hnůj hovězí. Ten způsobuje především druhově typický vývoj rostlin, podporuje růst kořenů do hloubky i jemné prokořenění. Třetím stupněm jsou takzvané biologicko-dynamické preparáty, které vyvinul Rudolf Steiner na základě svého duchovnědného bádání a které představují syntézu specifického hmotného a silového působení nerostné, rostlinné a živočišné říše. Rozlišují se zde dva polní neboli postřikové preparáty, které se používají v jemnohmotném, homeopatickém dávkování. První z nich podporuje růst kořenové soustavy, druhý vývoji nadzemních částí rostlin; oba podporují procesy zrání a zvyšují výživnou hodnotu. Šest dalších takzvaných kompostových nebo také hnojivých preparátů se rovněž v nepatrných dávkách přidává do všech hnojiv, které na statku vzniknou. Tyto preparáty snižují ztráty, oživují půdu a rostliny, zlepšují jejich zdravotní stav a zvyšují kvalitu krmiv a potravin pro zvířata a člověka.

Je dáno základní myšlenkou principu organismu a individuality, že biodynamický zemědělec věnuje pozornost veškeré flóře a fauně svého podniku a stará se o ni. Nejde mu primárně o ochranu přírody, ale o její další vývoj. Statek samotný by měl být tvůrčím pramenem a základní buňkou kulturní krajiny, neustále se obnovující činností zemědělce.

Podíváme-li se na biologicko-dynamické zemědělství jako celek, pak se zde nejedná o hotovou zemědělskou metodu nebo prostě jen o alternativu k průmyslové agrární produkci. Biologicko-dynamické zemědělství chce být mnohem spíš nositelem nové, k budoucnu směřující zemědělské a venkovské kultury; chce vést lidi k tvůrčí činnosti, jejímž prostřednictvím se zemědělec teprve učí opravdové odpovědnosti, učí se odpovědnému cítění a jednání vůči okolnímu světu. Biologicko-dynamické zemědělství chce proměnit statickou představu světa, která je vlastní dnešnímu materialismu, která však v podstatě vůbec není přiměřená člověku, proměnit na představu dynamickou, která bude schopna vývoje; toto zemědělství nechce produkovat pro anonymní trh s jediným cílem dosáhnout co největších zisků, nýbrž s maximální odpovědností uspokojovat potřebu lidí po kvalitní výživě. Biologicko-dynamické zemědělství chce v dorůstající generaci vzbudit porozumění pro to, že v zemědělské práci lze najít nový smysl, nový zdroj radosti. Zkrátka, je naléhavým přáním biologicko-dynamického zemědělství podílet se na nové syntéze města a venkova, člověka a Země.